

Finansdepartementet

Skatte- och tullavdelningen

Rättelse av uppgifter i Kronofogde- myndighetens verksamhet

December 2007

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	3
2	Lagtext.....	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	6
2.3	Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).....	8
3	Bakgrund.....	9
3.1	Nuvarande författningsreglering.....	9
3.2	Skatteverkets framställning.....	9
4	Praxis i rättelsefrågor.....	10
4.1	Kronofogdemyndigheten.....	10
4.2	Vissa domstolsavgöranden.....	10
5	Datainspektionens granskningar.....	11
6	Överväganden och förslag.....	11
6.1	Olika perspektiv på behandlingen i databaser.....	12
6.2	Ett från handläggningsdatabasen avskilt diarium?.....	13
6.3	Ändrade kriterier för rättelse.....	14
6.4	Metoden vid rättelse.....	15
6.5	Sekretesskydd för blockerade uppgifter.....	16
6.6	Den lagtekniska lösningen.....	19
7	Ekonomiska konsekvenser.....	19
8	Författningskommentar.....	20
8.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet.....	20
8.2	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	21
8.3	Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173).....	21
Bilaga 1	Domstolspraxis i rättelsefrågor.....	22

1 Sammanfattning

I denna promemoria konstateras att den praxis som råder i dag i fråga om rättelse i Kronofogdemyndighetens utsöknings- och indrivningsdatabas är restriktiv och att enskilda i inte obetydlig omfattning har råkat ut för problem på grund av att de är registrerade som gäldenärer, även i fall där det i efterhand visat sig att någon ansökan om verkställighet inte borde ha gjorts.

Det konstateras också att det inträffade en skärpning av praxis efter tillkomsten av personuppgiftslagen (1998:204) och att detta får antas hänga samman med att man i den lagen, i motsats till den tidigare gällande datalagen (1973:273), inte använder sig av begreppet missvisande som kriterium för när en uppgift ska rättas. Det synsätt som råder i fråga om rättelse torde vidare vara påverkat av att utsöknings- och indrivningsdatabasen förutom sin funktion som handläggningsstöd också fungerar som Kronofogdemyndighetens diarium.

För att komma till rätta med problemen föreslås i promemorian att det i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet, som i dag hänvisar till personuppgiftslagens rättelsebestämmelser, tas in en egen rättelsebestämmelse där begreppet missvisande används. Tanken är att bl.a. missvisande uppgifter ska kunna rättas genom s.k. blockering, och alltså inte behöva utplånas, vilket inte skulle vara lämpligt med tanke på databasens funktion som diarium. För att Kronofogdemyndigheten inte ska behöva lämna ut blockerade uppgifter om de begärs utlämnade med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen föreslås vidare en särskild sekretessregel för blockerade uppgifter. Slutligen föreslås en ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173) av innebörden att blockerade uppgifter skall gallras.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet

dels att 1 kap. 1 § och 3 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 3 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §¹

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet med utsökning och indrivning, skuld-sanering, betalningsföreläggande och handräckning, tillsyn i konkurs samt i annan verksamhet som särskilt åligger Kronofogdemyndigheten, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4, 5 och 7 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

Bestämmelserna i 4, 5 och 7 §§ samt 2 kap. *och 3 kap. 3 a §* gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

3 kap.

3 §

Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om *rättelse* och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller anslutande författningar.

Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller anslutande författningar.

3 a §

Kronofogdemyndigheten är skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana uppgifter som är missvisande i förhållande till

¹ Senaste lydelse 2006:733.

ändamålet med behandlingen eller annars inte har behandlats i enlighet med denna lag eller anslutande författningar.

Kronofogdemyndigheten ska också underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om åtgärden, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en underrättelse. Någon sådan underrättelse behöver dock inte lämnas, om detta visar sig vara omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

2.2 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 19 § och 14 kap. 10 § sekretesslagen (1980:100)² ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

19 §³

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende angående utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (1986:436) om näringsförbud, för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men. Sekretessen gäller dock inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten – i ett pågående mål, eller – i ett avslutat mål, om verkställighet för annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare sökts och uppgiften inte är äldre än två år.

Sekretess gäller inte heller beslut i ett mål eller ärende.

Motsvarande sekretess gäller i myndighets verksamhet som avser förande av eller uttag ur utsöknings- och indrivningsdatabasen enligt lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet för uppgift som har tillförts databasen.

Sekretess gäller hos Kronofogdemyndigheten i mål eller ärende angående utsökning och indrivning samt i verksamhet enligt lagen (1986:436) om näringsförbud, för uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men. Sekretessen gäller dock inte uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten – i ett pågående mål, eller – i ett avslutat mål, om verkställighet för annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare sökts och uppgiften inte är äldre än två år.

Sekretess gäller för uppgift som Kronofogdemyndigheten har beslutat att blockera med tillämpning av 3 kap. 3 a § lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet oavsett vad som stadgas i första–tredje styckena. Vid tillämpning av första stycket andra meningen ska bortses från sökt

² Lagen omtryckt 1992:1474.

³ Senaste lydelse 2006:697.

*verkställighet beträffande vilken
uppgiften blockerats.*

Utän hinder av sekretessen får uppgifter om en enskild lämnas till förvaltare i den enskildes konkurs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst femtio år, såvitt angår uppgift om enskilds personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

14 kap.

10 §⁴

Myndighet får uppställa förbehåll, som inskränker enskild mottagares rätt att lämna uppgift vidare eller utnyttja uppgift, också när

1. myndigheten enligt 5 § lämnar sekretessbelagd uppgift till part, ställföreträdare, ombud eller biträde,

2. myndigheten med stöd av 7 § första stycket lämnar uppgift till någon som inte är knuten till myndigheten på det sätt som anges i 1 kap. 6 §,

3. myndigheten med stöd av 7 kap. 1 a §, 9 kap. 1 § femte stycket tredje meningen, 9 kap. 2 § femte stycket, 9 kap. 17 § åttonde stycket eller 9 kap. 19 § fjärde stycket lämnar uppgift till konkursförvaltare.

3. myndigheten med stöd av 7 kap. 1 a §, 9 kap. 1 § femte stycket tredje meningen, 9 kap. 2 § femte stycket, 9 kap. 17 § åttonde stycket eller 9 kap. 19 § femte stycket lämnar uppgift till konkursförvaltare.

Förbehåll enligt första stycket 1 får inte innebära förbud mot att utnyttja uppgiften i målet eller ärendet eller mot att lämna muntlig upplysning till part, ställföreträdare, ombud eller biträde.

Har förbehåll uppställts enligt första stycket 2, *skall* i fråga om förbehållet gälla vad som föreskrivs i 7 § tredje och fjärde styckena angående förbud att lämna ut eller utnyttja uppgift

Har förbehåll uppställts enligt första stycket 2, *ska* i fråga om förbehållet gälla vad som föreskrivs i 7 § tredje och fjärde styckena angående förbud att lämna ut eller utnyttja uppgift.

Ett förbehåll enligt första stycket 3 får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren *skall* kunna fullgöra de skyldigheter som åvilar honom eller henne i anledning av konkursen.

Ett förbehåll enligt första stycket 3 får inte innebära ett förbud att utnyttja uppgiften om den behövs för att förvaltaren *ska* kunna fullgöra de skyldigheter som åvilar honom eller henne i anledning av konkursen.

Förordnande av regeringen eller riksdagen för särskilt fall om undantag från sekretess för uppgift får förenas med villkor att förbehåll som anges i första stycket *skall* uppställas vid utlämnande av uppgiften.

Förordnande av regeringen eller riksdagen för särskilt fall om undantag från sekretess för uppgift får förenas med villkor att förbehåll som anges i första stycket *ska* uppställas vid utlämnande av uppgiften.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

⁴ Senaste lydelse 2007:593.

2.3 Förslag till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

Härigenom föreskrivs att 8 § kreditupplysningslagen (1973:1173) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En uppgift om en fysisk person *skall* gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare *skall* gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. En uppgift om skuldsanering *skall* dock alltid gallras senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan enligt skuldsaneringslagen (2006:548) löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut.

En uppgift som inhämtats från Kronofogdemyndigheten i dess verksamhet med indrivning och utsökning *skall* gallras när den inte omfattas av undantaget från sekretess i 9 kap. 19 § första stycket andra meningen sekretesslagen (1980:100).

Föreslagen lydelse

8 §⁵

En uppgift om en fysisk person *ska* gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare *ska* gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. En uppgift om skuldsanering *ska* dock alltid gallras senast fem år efter den dag då skuldsaneringen beviljades eller, om en betalningsplan enligt skuldsaneringslagen (2006:548) löper under längre tid, senast den dag då planen löper ut.

En uppgift som inhämtats från Kronofogdemyndigheten i dess verksamhet med indrivning och utsökning *ska* gallras när den inte omfattas av undantaget från sekretess i 9 kap. 19 § första stycket andra meningen sekretesslagen (1980:100) *och när den omfattas av sekretess enligt fjärde stycket samma paragraf.*

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2008.

⁵ Senaste lydelse 2006:747.

3 Bakgrund

3.1 Nuvarande författningsreglering

I lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet (databaslagen) regleras frågan om rättelse av uppgifter i dag på det sättet att det i 3 kap. 3 § hänvisas till personuppgiftslagen (1998:204). Enligt 28 § personuppgiftslagen är den personuppgiftsansvarige skyldig att på begäran av den registrerade snarast rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen eller föreskrifter som har utfärdats med stöd av den lagen.

När det gäller att avgöra om uppgifter har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen eller inte kan vägledning hämtas från uppräknningen i 9 § den lagen av de grundläggande krav som ställs på behandlingen av personuppgifter. Av särskilt intresse i det här sammanhanget är punkt e, där det föreskrivs en skyldighet att se till att de personuppgifter som behandlas är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen, och punkt g, som behandlar skyldigheten att se till att de personuppgifter som behandlas är riktiga och, om det är nödvändigt, aktuella. I punkt h föreskrivs vidare att den personuppgiftsansvarige ska se till att alla rimliga åtgärder vidtas för att rätta, blockera eller utplåna sådana personuppgifter som är felaktiga eller ofullständiga med hänsyn till ändamålen med behandlingen.

Av anknytningen till personuppgiftslagen följer att rättelsebestämmelsen är direkt tillämplig bara i fråga om levande fysiska personer, och således inte i fråga om avlidna eller juridiska personer.

Hänvisningen till personuppgiftslagens rättelsebestämmelse gäller all behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet, men det som sägs i det följande tar i första hand sikte på behandling i utsoknings- och indrivningsdatabasen.

3.2 Skatteverkets framställning

Skatteverket hemställde i en skrivelse till Finansdepartementet den 17 maj 2004 att 3 kap. 3 § databaslagen skulle byggas ut (dnr Fi2004/2416). Det skulle uttryckligen föreskrivas att rättelsebestämmelsen omfattar begreppet ”missvisande” och att den är tillämplig även på juridiska personer och avlidna.

I skrivelsen anfördes att det finns en oklarhet om hur långt rättelseskyldigheten enligt databaslagen och personuppgiftslagen sträcker sig jämfört med regleringen i den numera upphävda datalagen (1973:289). Konsekvenserna av denna oklarhet var enligt verket att ett inte obetydligt antal personer saknade möjlighet att få rättelse av missvisande uppgifter. De uppgifter det gällde var sådana som inte rätt återspeglade personens betalningsvilja. Till följd av att rättelse inte gjordes hade betalnings-

anmärkningar hos kreditupplysningsföretagen kvarstått, vilket medfört stora olägenheter för den enskilde.

Skatteverket föreslog att rättelsebestämmelsen skulle ges följande lydelse:

”Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller anslutande författning. Bestämmelserna om rättelse skall även tillämpas beträffande juridiska personer och avlidna samt även omfatta missvisande uppgifter.”

4 Praxis i rättelsefrågor

4.1 Kronofogdemyndigheten

Hos Kronofogdemyndigheten har det inte minst efter personuppgiftslagens ikraftträdande utvecklats vad som måste betecknas som en restriktiv praxis när det gäller att rätta uppgifter i utsöknings- och indrivningsdatabasen. Detta motiveras främst av att uppgifterna i databasen används för såväl målhantering som diarieföring. Till innebörden av det sistnämnda återkommer vi längre fram (se även nedan under Datainspektionens granskningar).

Rättelsefrågan har bl.a. på grund av vad som nu har sagts kommit att prövas av domstol i ett relativt stort antal fall.

4.2 Vissa domstolsavgöranden

Det finns bl.a. ett antal avgöranden av Regeringsrätten och kammarrätt som rör rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens databaser och som belyser vad som krävs för att uppgifter ska anses inte ha behandlats i enlighet med personuppgiftslagen. Även om det, som Skatteverket är inne på i sin skrivelse, inte är en på alla punkter entydig bild som framträder kan man ändå urskilja en huvudlinje. Den innebär att domstolarna följer vad Datainspektionen kallat verkställighetsmodellen (se nedan). Enligt denna ska uppgifterna rättas om det vid tidpunkten för överlämnandet till Kronofogdemyndigheten för indrivning inte fanns någon verkställbar fordran. Däremot har avgörandena gått i olika riktningar när det gäller verkan av att överlämnandet till Kronofogdemyndigheten inte på föreskrivet sätt har föregåtts av betalningsuppsmaning. De fall som har kommit under domstolarnas prövning har gällt allmänna mål. En mera utförlig redovisning av domstolspraxis finns i en *bilaga*.

5 Datainspektionens granskningar

Datainspektionen (DI) har behandlat bl.a. rättelserutinerna hos kronofogdemyndigheterna dels i rapporten Missvisande uppgifter hos kreditupplysningsföretag (Datainspektionens rapport 2001:1), dels i promemorian Missvisande uppgifter hos kreditupplysningsföretag, uppföljning (promemoria 2004-02-25). Som redan nämnts rör de fall där domstol har prövat rättelsefrågan allmänna mål och DI:s granskningar har omfattat även ett antal debiterande myndigheter.

I rapporten från 2001 är en av slutsatserna att den överflyttning av rättelseansvaret som skett, från Riksskatteverket till de (dåvarande) tio regionala kronofogdemyndigheterna, och inom dessa på vissa håll med fördelning på flera enheter, lett till att det i vart fall till en början varit svårt att uppnå en enhetlig rättstillämpning. Det sägs också att de större myndigheterna försökt komma till rätta med problemet genom att centralisera rättelsehanteringen. Arbetet kan därigenom i fortsättningen inriktas på att få en enhetlig handläggning av ärenden i landet. DI säger sig ha konstaterat att det för vissa situationer råder olika uppfattningar mellan olika regioner om det finns skäl att rätta en restföring. Vidare pekas i rapporten på vissa tekniska problem och brister i påminnelse-rutinerna.

I promemorian från 2004 sägs sammanfattningsvis att det vid inspektionen har framkommit att olika kronofogdemyndigheter tolkar innebörden av rättelseskyldigheten enligt 28 § personuppgiftslagen på olika sätt, och att även domstolarnas praxis i denna fråga synes variera. Sålunda anser, sägs det, Kronofogdemyndigheten i Stockholm att förutsättningarna för rättelse ändrats när personuppgiftslagen ersatte datalagen, och myndigheten rättar inte längre uppgifter som visserligen är missvisande, men inte felaktiga i förhållande till databasens ändamål. DI är av en annan uppfattning och menar att förutsättningarna för rättelse i princip inte ändrats, utan att uppgifter som är objektivt missvisande i förhållande till ändamålet med behandlingen också är att anse som felaktiga i personuppgiftslagens mening och därför ska rättas.

6 Överväganden och förslag

Dagens situation vad gäller rättelse i Kronofogdemyndighetens databaser kan knappast anses tillfredsställande. Att förekomma med mål som registrerats i utsöknings- och indrivningsdatabasen kan, med tanke på uppgifternas spridning och användning utanför Kronofogdemyndigheten, få långtgående konsekvenser för den enskilde. Det är mot den bakgrunden inte rimligt att behöva figurera med sådana uppgifter i fall där det inte har förelegat eller åtminstone inte behöver ha förelegat någon verklig vare sig ovilja eller oförmåga att betala.

Inom Justitiedepartementet övervägs för närvarande lagändringar som väntas innebära vissa ytterligare begränsningar i möjligheterna att använda uppgifter i kreditupplysningsverksamhet. Det arbetet har dock

delvis ett annat syfte och en annan inriktning än vårt arbete och de förslag som väntas kan bara till viss del lösa de problem som diskuteras här.

6.1 Olika perspektiv på behandlingen i databaser

Som vi har sett ska uppgifter rättas om de inte har behandlats i enlighet med personuppgiftslagen. För att uppgifterna ska anses ha behandlats i enlighet med personuppgiftslagen krävs bl.a. att de är riktiga och aktuella, om det är nödvändigt. Det krävs också att uppgifterna är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen. Som Regeringsrätten konstaterat i ett par av sina domar är det sällan komplicerat att fastställa att en uppgift är oriktig till sitt innehåll – t.ex. att ett personnummer är felaktigt återgivet. Bedömningen av om i och för sig riktiga personuppgifter behandlats i strid med personuppgiftslagen kan emellertid erbjuda större svårigheter. Frågan om en uppgift i utsköknings- och indrivningsdatabasen som i sig överensstämmer med de faktiska förhållandena ändå utgör en otillåten behandling enligt personuppgiftslagen borde enligt Regeringsrättens mening bedömas bl.a. mot bakgrund av ändamålen med databasen och vilka uppgifter som får behandlas.

Eftersom rättelsefrågor alltså ska bedömas bl.a. mot bakgrund av ändamålen med en databas finns det anledning att något uppehålla sig vid de olika perspektiv som kan anläggas på behandlingen av uppgifter i främst utsköknings- och indrivningsdatabasen. Den nuvarande situationen får antas ha uppkommit till stor del just på grund av att det finns flera perspektiv som kan anläggas.

I ett *diarieföringsperspektiv* skulle man något tillspetsat kunna säga att alla uppgifter är riktiga som på ett korrekt sätt avspeglar något som faktiskt har hänt hos den diarieförande myndigheten. Ett exempel på vad som skulle kunna utgöra undantag från detta är att en ansökan av misstag har registrerats med angivande av felaktiga uppgifter om identiteten för den som avses med ansökan.

I ett *målhanteringsperspektiv* borde det finnas utrymme för att anse uppgifter som felaktiga i ytterligare situationer. Det tydligaste exemplet är att det visserligen har kommit in en ansökan till Kronofogdemyndigheten om utmätning men att ansökningen redan från början har varit felaktig därför att det vid den tidpunkt när den gjordes inte fanns någon verkställbar fordran. Det kan t.ex. vara så att fordringen redan har betalats till sökanden men att betalningen av någon anledning inte har noterats. Det kan också vara på det sättet att det inte finns något verkställbart beslut. Som vi har sett har domstolarna ansett att uppgiften i sådana fall ska rättas.

En annan omständighet som skulle kunna föranleda att en uppgift anses felaktig eller åtminstone missvisande är att det visserligen har förelegat en fordran men det inte har funnits förutsättningar för att överlämna denna till Kronofogdemyndigheten för indrivning, därför att kravet på att detta ska föregås av en betalningsuppmaning inte är uppfyllt. Regeringsrättens synsätt tycks vara att det krävs att betalningsuppmaning har skickats, låt vara att det inte kan krävas att den i det enskilda fallet har nått gäldenären. Beträffande underskott på skattekontot ska saken bedömas på särskilt sätt (se *bilaga*).

Det finns alltså en spänning mellan olika tänkbara perspektiv på (eller ändamål med) behandlingen av uppgifter. Detta förhållande har också, som redan nämnts i redogörelsen för Datainspektionens granskningar, kommit till uttryck genom olikheter i de dåvarande tio kronofogdemyndigheternas sätt att se på rättelsefrågan. Den hårdaste tillämpningen skulle kunna betecknas som diariemodellen, och den mjukaste som missvisandemodellen, eftersom den ligger nära tillämpningen under datalagens tid när det uttryckligen föreskrivs att missvisande uppgifter skulle rättas. Mellan dessa ytterligheter har Datainspektionen kunnat urskilja vad som skulle kunna kallas verkställighetsmodellen, dvs. man rättar om det vid tidpunkten för överlämnande för indrivning inte fanns någon verkställbar fordran.

Som redan har konstaterats är den nuvarande situationen knappast tillfredsställande. Ett exempel på sådana fall där det inte kan anses rimligt att behöva figurera med uppgifter hos Kronofogdemyndigheten är de där en gäldenär inte har fått del av någon betalningsuppsmaning innan ärendet överlämnats till Kronofogdemyndigheten.

6.2 Ett från handlägningsdatabasen avskilt diarium?

Samtidigt som möjligheterna till rättelse alltså bör förbättras finns det onekligen ett behov för Kronofogdemyndigheten av att kunna behålla uppgifter som krävs för att myndigheten ska ha tillgång till ett fullständigt diarium, där man kan söka information om alla ansökningar som har givits in till myndigheten.

Frågan är om problemet skulle kunna lösas genom att behandlingen renodlas så att vissa mycket grundläggande uppgifter behandlas i ett särskilt diarium och de mera ingående och känsligare uppgifterna i en från diariet avskild databas för målhantering.

Här finns det emellertid ett problem. Det har att göra med att även uppgifter i diariet, för att fylla någon som helst funktion och för att uppfylla kraven i 15 kap. sekretesslagen (1980:100) på myndigheters diarieföring, måste vara tillräckliga för att den person som avses med uppgifterna ska kunna identifieras. Därmed kan, sett ur den berörda personens perspektiv, skadan redan vara skedd. Det förhållandet att en person alls förekommer hos Kronofogdemyndigheten torde nämligen, alldeles oberoende av de närmare omständigheterna, i många fall vara tillräckligt för att personen ska vägras t.ex. en kredit, ett hyresavtal eller ett telefonabonnemang.

En renodling av behandlingen framstår mot bakgrund av vad som nu har sagts inte i sig någon framkomlig väg för att lösa problemen. En lösning bör i stället sökas i en ändrad utformning av kravet på rättelse, samtidigt som databasens olika funktioner beaktas.

6.3 Ändrade kriterier för rättelse

Promemorians förslag: Kriterierna för rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet ändras på det sättet att begreppet ”missvisande” införs.

Skälen för promemorians förslag: Beträffande utformningen av kriterierna för rättelse har två olika lösningar övervägts. Den ena är att återinföra begreppet ”missvisande” i lagstiftningen. Mot den lösningen kan tyckas tala att man vid personuppgiftslagens tillkomst gjorde bedömningen att rättsläget inte förändrades genom att man i den nya lagen, i motsats till vad som gällde enligt datalagen, inte använde detta begrepp. I propositionen med förslag till personuppgiftslagen uttalas att det är svårt att se att det i praktiken skulle kunna förekomma fall där en personuppgift med hänsyn till ändamålen med behandlingen skulle vara objektivt sett missvisande men inte felaktig eller ofullständig (prop. 1997/98:44 s. 63). Det framgår också att det egentliga skälet till att begreppet missvisande inte används i lagen är att det inte förekommer i det genom personuppgiftslagen genomförda EG:s dataskyddsdirektiv. De krav som ställs upp i personuppgiftslagen, främst kravet att uppgifter ska vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen, måste läsas mot bakgrund av vad som nu har sagts.

Å andra sidan får det genom vad som har redovisats i det föregående anses vara ganska väl dokumenterat att det åtminstone i Kronofogdemyndighetens verksamhet faktiskt har skett en förändring i rätts-tillämpningen som ett resultat av att begreppet ”missvisande” utmönstrats.

Den andra lösningen som övervägts är att utforma bestämmelsen på ett sätt som nära anknyter till Kronofogdemyndighetens verksamhet. Det skulle t.ex. kunna föreskrivas att uppgifter ska rättas bl.a. om de är ägnade att leda till ett ogrundat ifrågasättande av den registrerades vilja eller förmåga att göra rätt för sig. En risk med en så snävt utformad bestämmelse är dock att det inte kan uteslutas att en del uppgifter som måste anses som missvisande skulle kunna falla utanför dess tillämpningsområde.

Vi har stannat för att föreslå den förstnämnda lösningen dvs. att i fråga om Kronofogdemyndighetens databaser återinföra kriteriet ”missvisande”.

Det kan naturligtvis diskuteras om den förslagna ändringen innebär en utvidgning av skyldigheten att vidta rättelse, eller bara ett förtydligande. Det viktigaste är emellertid att ändringen, tillsammans med den utbyggnad av sekretesskyddet som föreslås i det följande, banar väg för en tillämpning som tillgodoser såväl kraven på Kronofogdemyndighetens diarieföring som de enskildas berättigade krav på att inte behöva förekomma med uppgifter som ger ett i sak ogrundat intryck av bristande vilja eller förmåga att göra rätt för sig.

Rättelsebestämmelsen bör i likhet med bestämmelsen i personuppgiftslagen kompletteras med en skyldighet för Kronofogdemyndigheten att,

med vissa begränsningar, underrätta tredje man till vilken uppgifterna har lämnats ut om att rättelse vidtagits, om den registrerade begär det eller om mera betydande skada eller olägenhet för den registrerade skulle kunna undvikas genom en sådan underrättelse.

6.4 Metoden vid rättelse

Promemorians bedömning: Utplåning kommer normalt inte i fråga beträffande missvisande uppgifter. I stället kommer blockering att vara den huvudsakliga rättelsemetoden.

Skälen för promemorians bedömning: När det gäller metoden vid rättelse ger som vi har sett bestämmelsen i 28 § personuppgiftslagen vissa valmöjligheter:

- uppgifterna kan få stå kvar men i rättat skick,
- de kan blockeras, vilket innebär att uppgifterna ”ska vara förknipade med information om att de är spärrade och om anledningen till spärran och för att personuppgifterna inte ska lämnas ut till tredje man annat än med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen”, och
- uppgifterna kan utplånas.

Som domstolarna har konstaterat är det i princip den personuppgiftsansvarige som själv får välja metod (jfr även prop. 1997/98:44 s. 87).

Det finns säkert verksamheter där det skulle vara fullt tillräckligt att uppgifter rättas på det sättet att den ursprungliga uppgiften får stå kvar, kompletterad med information om att den har visat sig vara på det ena eller andra sättet felaktig (eller åtminstone missvisande). Som redan har berörts kan det emellertid orsaka problem för en person att över huvud taget förekomma med uppgifter hos Kronofogdemyndigheten. Detta kan gälla alldeles oberoende av vad som framgår om bakgrunden. Man måste nämligen som också nämnts räkna med att den som vill göra en kreditvärdighetsbedömning i en del fall gör denna enbart med utgångspunkt från att personen alls förekommer hos Kronofogdemyndigheten och inte bryr sig om att ta del av ytterligare information.

Som också framgått i det föregående har domstolarna i flera fall, där det rört sig om registrering av indrivningsuppdrag som på grund av bakomliggande omständigheter varit felaktiga i sak, gjort bedömningen att det inte skulle vara tillfyllest att låta uppgifterna stå kvar i rättat skick, utan att det som återstått varit blockering eller utplåning.

Om behandlingen av uppgifter hos Kronofogdemyndigheten ska fylla bl.a. funktionen som diarieföring är det uppenbart att utplåning normalt inte bör komma i fråga.

Blockering som huvudsaklig rättelsemetod

Det som nu har sagts leder fram till slutsatsen att blockering är den rättelsemetod som normalt bör komma till användning hos Kronofogdemyndigheten när det gäller uppgifter som är missvisande, och möjligen även felaktiga i personuppgiftslagens mening, men inte är felaktiga i ett rent diarieperspektiv. Är uppgifterna felaktiga även i ett diarieperspektiv

bör det normalt inte finnas något hinder mot att de i stället utplånas. Det finns dock ingen anledning att vid införandet av en särskild reglering av rättelse i Kronofogdemyndighetens databaser uttryckligen föreskriva att den ena eller den andra metoden ska användas. I likhet med vad som gäller enligt personuppgiftslagen bör det överlåtas åt myndigheten att avgöra detta, med utgångspunkt från skälen för rättelsen.

6.5 Sekretesskydd för blockerade uppgifter

Promemorians förslag: En bestämmelse om absolut sekretess för uppgifter som har blockerats införs i 9 kap. 19 § sekretesslagen (1980:100). Vid tillämpning av den s.k. tvåårsregeln i samma paragraf ska bortses från ansökningar om verkställighet beträffande vilka uppgifterna har blockerats.

Skälen för promemorians förslag: Blockering syftar till att förhindra annat utlämnande av uppgifter än sådant utlämnande som sker på en begäran med stöd av 2 kap. tryckfrihetsförordningen (offentlighetsprincipen). Utlämnande av uppgifter i elektronisk form kan inte begäras med stöd av offentlighetsprincipen. Redan blockeringen i sig torde alltså leda till att en uppgift inte kommer att användas i kreditupplysningsverksamhet i någon större utsträckning, eftersom kreditupplysningsföretagens inhämtande av uppgifter regelmässigt sker på elektronisk väg. För att blockering ska bli fullt effektiv som rättelsemetod krävs det emellertid att myndigheten har möjlighet att vägra lämna ut den blockerade uppgiften även för det fall att den begärs utlämnad på annat sätt, och då med åberopande av offentlighetsprincipen. En ordning där myndigheten inte har möjlighet att vägra utlämnande i denna situation skulle bl.a. kunna medföra att uppgifter i ökad utsträckning begärs direkt hos Kronofogdemyndigheten även när syftet är att göra en kreditvärdighetsbedömning. Detta leder till slutsatsen att det behövs en sekretessregel som komplement till rättelsebestämmelsen. Regeln bör ha som utgångspunkt att Kronofogdemyndigheten har beslutat om blockering av en uppgift. I praktiken torde det bli mycket sällsynt att det uppkommer fråga om att lämna ut en blockerad uppgift i någon annan form än genom en utskrift från databasen, t.ex. i form av kopia av en handling i en fysisk akt. Det främsta skälet till detta är att det i de fall en uppgift har blockerats vanligen inte har hunnit bildas någon akt i traditionell mening.

Sekretessens omfattning och styrka

Frågan är vilken omfattning och styrka en sekretessregel för blockerade uppgifter ska ha. Sekretessen i Kronofogdemyndighetens verksamhet med utsökning och indrivning regleras i 9 kap. 19 § sekretesslagen. Från sekretesskyddet undantas i dag *dels* uppgift om förpliktelse som avses med den sökta verkställigheten, *dels* beslut i ett mål eller ärende. Det förstnämnda undantaget gäller

- i pågående mål och,

– såvitt gäller avslutade mål, om verkställighet för annan förpliktelse söks inom två år eller om verkställighet tidigare sökts och uppgiften inte är äldre än två år ("tvåårsregeln").

Tvåårsregeln kom till 2001 och syftade till att skydda uppgifter om enstaka betalningsförsummelser, som inte kunde ses som tecken på någon verklig oförmåga eller ovilja att betala. Den ger ett skydd i sådana fall där fordringen har betalats fullt ut eller ansökningen återkallats av någon annan anledning, utan att någon exekutiv åtgärd har behövt vidtas. Om det däremot har vidtagits någon sådan åtgärd finns inte något sekretesskydd för uppgifter om detta, eftersom uppgifter om beslut i ett mål eller ärende alltid är undantagna från sekretessen.

Vissa fall där uppgifterna kan anses vara missvisande är säkert sådana som har kommit att omfattas av sekretesskyddet efter 2001 års lagändring. Det gäller dock inte alla fall. Om en person t.ex. inte har nåtts av avier eller betalningsuppsmaning på grund av att en debiterande myndighet inte har tillgång till personens adress i utlandet ligger det nära till hands att Kronofogdemyndigheten kan hinna fatta något beslut som registreras, innan fordringen betalas så att målet kan avslutas. En sekretessregel för uppgifter som blockerats måste därför, för att fylla den avsedda funktionen, omfatta även uppgifter om beslut i målet eller ärendet.

När det sedan gäller sekretessens styrka kan det knappast komma i fråga att göra en sekretessregel för blockerade uppgifter beroende av ett skaderekvisit. Är uppgifterna felaktiga eller missvisande bör de omfattas av ett absolut sekretesskydd. Eftersom det här är fråga om felaktiga (missvisande) uppgifter som blockeras för att skydda den enskilde får insynsintresset beträffande dessa uppgifter anses vara minimalt.

Meddelarfriheten

Den s.k. meddelarfriheten, dvs. rätten enligt 1 kap. 3 § tredje stycket tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att lämna uppgift i vilket ämne som helst för publicering i de medier som de båda grundlagarna omfattar, har vissa begränsningar. Viss tystnadsplikt som har företräde framför meddelarfriheten anges i de båda nämnda grundlagarna. I övrigt räknas de tystnadsplikter som har företräde framför meddelarfriheten upp i 16 kap. 1 § sekretesslagen.

Den tystnadsplikt som följer av de befintliga sekretessbestämmelserna i 9 kap. 19 § sekretesslagen har inte företräde framför meddelarfriheten. Att felaktiga uppgifter kan åsamka den enskilde skada hänger som redan har framgått samman med att de kan komma att användas på ett slentrianmässigt sätt vid kreditvärdighetsbedömningar. Ett offentliggörande av en blockerad uppgift i annat sammanhang än när den skall användas för kreditvärdighetsbedömning, t.ex. i samband med en granskning av verksamheten hos Kronofogdemyndigheten eller någon debiterande myndighet, är inte på samma sätt ägnat att orsaka någon skada för den som avses med uppgiften och är givetvis något som inte bör försvåras. Meddelarfriheten bör alltså ha företräde framför det sekretesskydd som nu föreslås. Någon ändring i 16 kap. 1 § sekretesslagen föreslås därför inte.

Uppgifters användning i kreditupplysningsverksamhet

Beträffande kreditupplysningsverksamhet finns en bestämmelse i 8 § kreditupplysningslagen (1973:1173) som ålägger kreditupplysningsföretagen att gallra uppgifter som har inhämtats från utsöknings- och indrivningsdatabasen, när de inte längre omfattas av undantaget från sekretess. För att detta ska ske finns redan i dag rutiner för underrättelse om uppgifter som har kommit att omfattas av tvåårsregeln. Samma rutiner bör kunna användas i fråga om uppgifter som kommit att omfattas av sekretess på grund av blockering.

Förhållandet till tvåårsregeln

I det här sammanhanget bör också sägas något om förhållandet mellan den föreslagna sekretessregeln för blockerade uppgifter och tvåårsregeln. Med hänsyn till syftet med tvåårsregeln är det givetvis inte acceptabelt om det skydd som den innebär upphör därför att det gjorts en ytterligare ansökan om verkställighet, om denna är behäftad med något sådant förhållande att uppgiften om den ska blockeras. För tydlighetens skull bör det uttryckligen föreskrivas att det vid tillämpningen av tvåårsregeln ska bortses från en sådan ansökan.

Uppgifter i andra databaser än utsöknings- och indrivningsdatabasen

Den föreslagna sekretessregeln omfattar bara verksamheten med utsökning och indrivning. Förslaget till rättelsebestämmelse i databaslagen tar däremot sikte på all behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Det innebär att även om blockering används som rättelsemetod för uppgifter i t.ex. betalningsföreläggande- och handräkningsdatabasen kommer det inte att finnas något skydd mot att uppgifterna lämnas ut med stöd av offentlighetsprincipen. Det bör dock erinras om att de problem som uppmärksammats främst har gällt uppgifter i utsöknings- och indrivningsdatabasen. Det är vidare att märka att det i dag inte finns några sekretessregler alls som rör verksamheten med betalningsföreläggande och handräkning (summarisk process). Enligt vår mening skulle det föra för långt att nu lägga fram förslag till en sådan reglering.

6.6 Den lagtekniska lösningen

Promemorians förslag: Hänvisningen i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet till personuppgiftslagen (1998:204) ersätts med en egen rättelsebestämmelse. I redaktionellt hänseende regleras sekretesskyddet för blockerade uppgifter fristående från huvudregeln och den s.k. tvåårsregeln.

Skälen för promemorians förslag: Den lagtekniska lösning som Skatteverket föreslagit skulle innebära att bestämmelsen i databaslagen blir en blandning av hänvisning till och komplettering av personuppgiftslagens rättelsebestämmelse. Detta riskerar enligt vår mening att skapa förvirring och tveksamheter kring vilken bestämmelse det egentligen är som tillämpas i ett enskilt fall. En bättre lösning, som också Skatteverket och senare Kronofogdemyndigheten varit inne på vid kontakter med Finansdepartementet, torde vara att den nuvarande hänvisningen i databaslagen till personuppgiftslagen ersätts med en bestämmelse som står helt på egna ben i den meningen att den blir tillämplig på alla rättelsefall som rör Kronofogdemyndighetens databaser. Vad gäller de allmänna förutsättningarna för rättelsekyldigheten bör dock anknytningen till bl.a. de i 9 § personuppgiftslagen angivna kriterierna kunna behållas. Denna koppling till den lagen följer av bestämmelsen i 1 kap. 3 § databaslagen.

Den nya rättelsebestämmelsen bör placeras i en ny paragraf, 3 kap. 3 a §. Denna bör tas med i uppräknningen i 1 kap. 1 § andra stycket databaslagen av vilka bestämmelser som gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

Den nuvarande bestämmelsen i 3 kap. 3 § databaslagen innehåller en hänvisning till personuppgiftslagen i fråga om såväl rättelse som skadestånd. Bestämmelsen, som bör behållas i fråga om skadestånd, gäller bara i fråga om personuppgifter. Det torde inte finnas anledning att göra denna bestämmelse tillämplig även på uppgifter om juridiska personer och avlidna.

Av bl.a. de skäl som nämnts i föregående avsnitt bör sekretessen i redaktionellt hänseende regleras fristående från huvudregeln och från tvåårsregeln. Det kan lämpligen ske i ett nytt fjärde stycke i 9 kap. 19 § sekretesslagen. Samtidigt bör en redaktionell felaktighet i första stycket rättas till. Felaktigheten, som uppkommit i ett tidigare lagstiftningsärende, består i att radmatningarna före de två strecksatserna i andra meningen fallit bort.

7 Ekonomiska konsekvenser

Kronofogdemyndigheten prövar årligen ett stort antal framställningar om rättelse av uppgifter i myndighetens databaser. De nu föreslagna lagändringarna kommer att leda till att rättelse sker i större utsträckning än för närvarande. Däremot finns det ingen anledning att anta att framställ-

ningarna om rättelse, annat än övergångsvis, kommer att bli nämnvärt fler än i dag. Av betydelse i sammanhanget är också att Kronofogdemyndigheten i dag tvingas uppträda som part i domstolsprocesser med anledning av avslag på framställningar om rättelse i inte obetydlig omfattning. Detta är något som får förmodas minska med de nya reglerna. Sammantaget kan förslaget inte förväntas leda till någon ökad arbetsbelastning för myndigheten.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet

1 kap.

1 §

I *andra stycket* har den föreslagna nya 3 kap. 3 a § lagts till i uppräknningen av bestämmelser som gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

3 kap.

3 §

Bestämmelsen ändras så att den i fortsättningen bara hänvisar till bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om skadestånd. Rättelse regleras i stället i den föreslagna nya 3 a §.

3 a §

I bestämmelsen, som är ny, föreskrivs i *första stycket* uttryckligen att Kronofogdemyndigheten är skyldig att rätta missvisande uppgifter. Som redan nämnts (se avsnitt 6.1) kan ett exempel på uppgifter som inte har ansetts som felaktiga i personuppgiftslagens mening, men ändå måste anses vara missvisande, vara uppgifter om en ansökan om verkställighet som visserligen har föregåtts av betalningsuppmaning men där denna inte har kommit adressaten till handa. Vad gäller andra uppgifter än sådana som är missvisande ska samma kriterier som hittills tillämpas i fråga om rättelse. Av formuleringen att uppgifter inte har behandlats i enlighet med denna lag eller anslutande författningar följer, på grund av hänvisningen i 1 kap. 3 § första stycket 3, att personuppgiftslagens grundläggande krav på behandlingen blir tillämpliga, med vissa undantag. I detta sammanhang är det främst 9 § första stycket g) och h) som är av intresse.

Bestämmelsen i *andra stycket* motsvarar 28 § andra och tredje meningarna personuppgiftslagen. På grund av den föreslagna ändringen i 8 § kreditupplysningslagen krävs det att Kronofogdemyndigheten underlättar kreditupplysningsföretag till vilka en uppgift har lämnats ut även utan någon begäran, om uppgiften blockeras. En föreskrift om underrättelseskyldighet som kommer att omfatta även den situationen att

sekretesskydd inträder enligt den nu föreslagna bestämmelsen finns redan i 4 kap. 6 § utsökningsförordningen (1981:981).

Ikraftträdandet

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008. Någon övergångsreglering föreslås inte, utan de nya bestämmelserna avses bli tillämpliga fullt ut även på uppgifter som härrör från tiden före ikraftträdandet.

8.2 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

9 kap.

19 §

Som redan nämnts (se avsnitt 6.6) rättas en redaktionell felaktighet som uppkommit i *första stycket*.

I första meningen i det nya *fjärde stycket* föreskrivs sekretess för uppgifter som Kronofogdemyndigheten har beslutat att blockera med tillämpning av den föreslagna nya bestämmelsen i 3 kap. 3 a § lagen (2001:184) om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet. Att bestämmelsen endast gäller blockerade uppgifter innebär inte att Kronofogdemyndigheten nödvändigtvis ska välja denna metod för rättelse, men som redan framgått (se avsnitt 6.4) torde blockering i många fall vara den enda ändamålsenliga metoden. I andra meningen klargörs att en ansökan om verkställighet beträffande vilken uppgifterna har blockerats inte ska räknas som en ansökan om verkställighet vid tillämpning av tvåårsregeln (jfr avsnitt 6.5).

14 kap.

10 §

En följdändring görs i *första stycket* 3 med anledning av att ett nytt fjärde stycket har införts i 9 kap. 19 §. Vidare byts i *tredje–femte styckena* ordet ”skall” ut mot ”ska”.

Ikraftträdandet

Se avsnitt 8.1.

8.3 Förslaget till lag om ändring i kreditupplysningslagen (1973:1173)

8 §

Ett tillägg görs i *tredje stycket* av innebörden att uppgifter ska gallras när de omfattas av sekretess enligt det föreslagna nya fjärde stycket i 9 kap. 19 § sekretesslagen (1980:100). Vidare byts i *första–tredje styckena* ordet ”skall” ut mot ”ska”.

Ikraftträdandet

Se avsnitt 8.1.

Domstolspraxis i rättelsefrågor

Det finns ett antal avgöranden av Regeringsrätten och kammarrätt som rör rättelse av uppgifter i Kronofogdemyndighetens databaser och som belyser vad som krävs för att uppgifter ska anses inte ha behandlats i enlighet med personuppgiftslagen. Det har vidare slagits fast av Regeringsrätten att rättelse av uppgifter i utsöknings- och indrivningsdatabasen kan vidtas även när det gäller uppgifter om en juridisk person.

Juridisk person

Vid tiden för Skatteverkets framställning pågick det domstolsprövning av två fall som bl.a. gällde möjligheten att rätta uppgifter om juridiska personer i kronofogdemyndighetens databas. Regeringsrätten avgjorde båda dessa mål genom domar den 27 oktober 2004 och uttalade därvid, med hänvisning till bestämmelsen i 26 § förvaltningslagen (1986:223), att det förhållandet att databaslagen saknar bestämmelse om rättelse av felaktiga uppgifter såvitt avser juridiska personer inte rimligen kunde i sig innebära att en juridisk person ska kunna vägras att få en felaktig uppgift rättad (mål nr 2771-02, RÅ 2004 ref 104, och 1889-03).

Brister vad gäller betalningsuppsmaning

Kammarrätten i Stockholm hade i mål nr 2409-03 att ta ställning till frågan om rättelse av uppgifter om ett indrivningsärende där överlämnandet till kronofogdemyndigheten inte hade, på det sätt som föreskrivs i 3 § indrivningsförordningen (1993:1229), föregåtts av betalningsuppsmaning. Kammarrätten fann i dom 2004-03-15 att indrivningsförordningens bestämmelse var en handläggningsordning, och inget materiellt hinder mot att begära indrivning. Uppgiften om indrivningsärendet ansågs därför inte felaktig från ett rättelseperspektiv, varför någon rättelse inte kunde ske.

Inte långt dessförinnan hade Kammarrätten i Göteborg avgjort ett mål där bakgrunden var den att betalningsuppsmaning visserligen hade skickats men inte hade varit tillräckligt tydlig och inte hade uppfyllt kraven enligt 3 § indrivningsförordningen. Kammarrätten fann att förutsättningarna för indrivning inte förelåg och rättade därför uppgifterna i databasen (dom 2003-05-05 i mål nr 2416-03).

I det ovan nämnda mål nr 2771-02 hade överlämnandet (av en skattefordran) för indrivning föregåtts av att betalningsuppsmaning skickats. På grund av att skattemyndighetens uppgift om klagandebolagets adress var felaktig hade uppsmaningen emellertid inte nått bolaget. Regeringsrätten fann att detta förhållande inte medförde att de i databasen införda uppgifterna kunde anses ha fått ett felaktigt innehåll.

Regeringsrätten hade i dom den 12 oktober 2006 i mål nr 3685-03 att bedöma följande situation. Den skattskyldige hade i början av en månad fått betalningsuppsmaning avseende ett angivet belopp som enligt uppsmaningen skulle betalas senast den 26:e i samma månad och ”övriga belopp som förfaller till betalning under denna månad”. Det angivna beloppet betalades och bokfördes på skattekontot den 26:e. På grund av ett tidi-

gare omprövningsbeslut förföll ytterligare ett (större) belopp till betalning likaledes den 26:e i den aktuella månaden. Detta belopp var obetalt vid kontoavstämningen den 2:a i påföljande månad. Skattemyndigheten överlämnade därför så stort belopp som angivits i betalningsuppmanningen till kronofogdemyndigheten för indrivning. Regeringsrätten konstaterade att det förfarande vid betalningsuppmanning och överlämnande för indrivning som tillämpats i detta fall hade förutskickats i lagstiftningsärendet (prop. 1996/97:100 s. 329). Det var en konsekvens av de principer som bär upp skattekontosystemet och det förhållandet att det belopp som anges i betalningsuppmanningen inte avser en viss skatt eller avgift utan ett underskott på skattekontot. Systemet innebar således att en skattskyldig i ett fall som det nu aktuella kunde behöva betala avsevärda belopp, som visserligen var förfallna till betalning men som inte omfattats av någon betalningsuppmanning, för att undvika att det belopp som angivits i betalningsuppmanningen överlämnas för indrivning. Det sagda innebar enligt Regeringsrätten sammanfattningsvis att det belopp som överlämnats till kronofogdemyndigheten utgjorde en indrivningsbar fordran och att uppgifterna om skatteskulden i utskönings- och indrivningsdatabasen således fick anses ha behandlats i enlighet med personuppgiftslagen.

Brister hänförliga till fordringen eller exekutionstiteln

I det ovan nämnda mål nr 1889-03 hade en fordran på mervärdesskatt överlämnats för indrivning. Fordringen grundade sig på uppgifter som klagandebolaget självt hade lämnat. Med ledning av senare lämnade uppgifter omprövade skattemyndigheten sitt beslut och kom fram till att det inte fanns någon fordran på mervärdesskatt. Regeringsrätten, som också konstaterade att bolaget hade informerats om att fordringen skulle överlämnas till kronofogdemyndigheten, fann att det inte fanns någon möjlighet för kronofogdemyndigheten att rätta uppgiften.

Kammarrätten i Stockholm har senare avgjort ett mål där klaganden var ett aktiebolag (dom 2005-04-18 i mål nr 6193-03). Skatteverket hade i detta fall felaktigt gjort en återbetalning utan att avräkna belopp som bolaget var betalningsskyldigt för, vilket ledde till att ett belopp senare överlämnades för indrivning. Enligt kammarrättens mening kunde indrivningsuppdraget inte anses grundat på en skattefordran, utan fick i stället anses ha avsett en allmän fordran som uppkommit genom Skatteverkets felaktiga utbetalning till bolagets skattekonto. Mot den bakgrunden hade förutsättningar för verkställighet aldrig förelegat och införandet av uppgifterna i databasen måste enligt kammarrätten – oaktat kronofogdemyndighetens skyldighet att registrera ansökningar om verkställighet – anses ha medfört att databasen fått ett felaktigt innehåll. Rättelse skulle därför vidtas. Beträffande korrigeringsmetoden konstaterade kammarrätten att den personuppgiftsansvarige i princip själv kan välja om den felaktiga uppgiften ska rättas, blockeras eller utplånas, såvida inte annat följer av annan lagstiftning eller av sakens natur. I det nu aktuella fallet syntes enligt kammarrätten endast blockering eller utplåning kunna komma i fråga.

Regeringsrätten meddelade den 12 oktober 2006, med ändring av kammarrättens beslut, prövningstillstånd i mål nr 2174-05. I skälen för

beslutet uttalar Regeringsrätten bl.a. att det genom de nyss nämnda domarna slagits fast att för att behandlingen ska stå i överensstämmelse med personuppgiftslagens krav på att uppgifterna är adekvata och relevanta i förhållande till ändamålen med behandlingen bör det vid tidpunkten för registreringen inte bara finnas en ansökan om indrivning utan också en fordran som kan verkställas enligt utsökningsbalken. Finns en exekutionstitel prövar Kronofogdemyndigheten inte om denna är riktig. Det kan emellertid, fortsätter Regeringsrätten, förekomma att en ansökan om verkställighet avser en uppgiven fordran grundad på ett beslut som är behäftat med så grava fel att något beslut över huvud taget inte kan anses föreligga. Uppgift om en sådan fordran kan knappast anses adekvat och relevant i förhållande till ändamålen med databasen.

I mål nr 6529-02, som Regeringsrätten avgjorde genom dom den 12 oktober 2006, var omständigheterna att den exekutionstitel som legat till grund för ansökan om verkställighet och indrivning (av underhållsstöd) senare hade upphävts och det slagits fast att skulderna inte var riktiga. Förfarandet hos Kronofogdemyndigheten hade då avslutats. Det inträffade skulle enligt Regeringsrätten ses mot bakgrund av att 38 och 41 §§ lagen (1996:1030) om underhållsstöd hade tillåtit indrivning och verkställighet trots att exekutionstiteln inte vunnit laga kraft. Upphävandet av exekutionstiteln medförde att verkställighet inte längre kunde äga rum och att vidtagna åtgärder i viss utsträckning skulle återgå. Upphävandet innebar dock inte något konstaterande av att verkställighetsmålet aldrig borde ha handlagts. Uppgifterna var riktiga vid registreringstidpunkten, eftersom det då förelåg verkställbara fordringar och det som inträffat därefter innebar inte att behandlingen av uppgifterna skulle stå i strid med personuppgiftslagen.

Slutligen har Kammarrätten i Stockholm i dom 2007-06-27 i mål nr 2240-06 tagit ställning till rättelsefrågan i ett fall där uppgifter från en korrekt ifylld skattedeklaration felaktigt kommit att registreras maskinellt med ett för högt belopp. Genom felregistreringen uppkom ett underskott på skattekontot och ett belopp överlämnades till kronofogdemyndigheten. Kammarrätten fann att det felaktigt registrerade beloppet inte var hänförligt till något enligt bestämmelserna i skattebetalningslagen (1997:483) tillkommet beslut. Det beslut som kunde anses ha fattats var ett automatiskt beslut i enlighet med deklarationen, dvs. på ett lägre belopp. Mot denna bakgrund fann kammarrätten att någon indrivningsbar fordran över huvud taget aldrig förelegat och att förutsättningar för verkställighet därmed saknats. Införandet av uppgifterna i utsöknings- och indrivningsdatabasen måste därför – oaktat kronofogdemyndighetens skyldighet att registrera ansökningar om verkställighet – anses ha medfört att databasen fått ett felaktigt innehåll. Rättelse skulle därför vidtas. Beträffande korrigeringsmetoden konstaterade kammarrätten även i detta fall att den personuppgiftsansvarige i princip själv kan välja om den felaktiga uppgiften ska rättas, blockeras eller utplånas, såvida inte annat följer av annan lagstiftning eller av sakens natur. I det nu aktuella fallet syntes dock enligt kammarrätten endast blockering eller utplåning kunna komma i fråga.